

Politie profiteert van de angst van criminelen voor criminelen

Achtergrond

► Nieuwe kroongetuigenregeling werpt vruchten af.

► Liquidaties jagen schrik aan.

Van onze verslaggevers

Menno van Dongen

Marc van den Eerenbeemt

AMSTERDAM Justitie lijkt steeds meer greep te krijgen op de top van de onderwereld. Een flink aantal criminelen ging te biecht bij de politie over afpersing en liquidaties. Deze week zijn de veronderstelde witwassers van verdwenen Heineken-losgeld aangehouden. Zaken die jarenlang onoplosbaar waren, gaan nu mogelijk tot veroordelingen leiden.

Hoe is dat te verklaren? Justitie profiteert van de onrust in de onderwereld, denkt hoogleraar strafrecht Peter Tak, oud-officier van justitie. 'In de top van crimineel Nederland rommelt het ontzettend. In een strijd om de macht werden concurrenten uit de weg geruimd. Uit angst gaan mensen dan praten met de politie. In ruil voor bescherming.'

Justitie heeft ze tegenwoordig ook wat te bieden, vindt Tak. 'Dat is

de nieuwe kroongetuigenregeling, waarin het OM ruimere toezeggingen kan doen aan criminelen. De strafeis mag bijvoorbeeld worden gehalveerd. Dat vind ik niet genoeg, maar het is een begin. De politie is daarmee heel bewust gaan hengelen bij mensen die op een afschietlijst staan.'

De penoze heeft de zaak uit de hand laten lopen, zegt Petrus C. van Duyn, hoogleraar strafrecht. De afrekeningen in eigen kring hebben mensen in de armen van de politie gejaagd. 'Ze gaan denken dat ze de volgende zijn. Of dat de ander een politie-informant is.'

Het is vooral angst voor andere criminelen die misdadigers doet besluiten naar de politie te stappen, beaamt Fred Teeven, VVD-parlementariër en oud-officier van justitie. 'Ze voelen zich in het nauw gedreven en denken dat ze niets meer te verliezen hebben.'

Advocaat Gerard Spong vindt dat 'de georganiseerde criminaliteit de hand in eigen boezem moet steken. Die is de afgelopen tien tot vijftien jaar steeds brutaler en stoutmoediger geworden. Meer liquidaties, zelfs op klaarlichte dag. Hoe meer liquidaties je veroorzaakt, des te groter is het risico op het lekken van informatie.'

Als justitie in haar onderzoek dan ook nog op het goede spoor lijkt te zitten, gaan 'de ratten' het zinkende schip verlaten, zegt Spong. 'Als er één kroongetuige over de dam is, volgen er meer. Dat is bijna een wetmatigheid. Hoe heter de grond onder de voeten is, hoe groter het belang om nog snel te profiteren van de regeling. Er staat ons dus meer te wachten.'

'Als er één kroongetuige over de dam is, volgen er meer'

Politie en justitie hebben de afgelopen jaren massaal ingezet op het oplossen van liquidaties. De kroongetuigenregeling speelt daarin een belangrijke rol, stelt Hanneke Festen, persofficier van justitie in Amsterdam: 'Als je te maken hebt met professionele criminelen, is het moeilijk om bewijs te verzamelen. Dankzij de kroongetuigen kunnen we zaken bewijzen als wie de opdracht gaf voor een moord, wie het wapen leverde en wie de trekker overhaalde.'

Wat ook scheelt, aldus Festen, is dat opsporingsdiensten intensief

samenwerken. 'Het Landelijk Parket onderzoekt de afpersingen, wij de liquidaties. Alle informatie wordt uitgewisseld. Dat levert resultaat op. En we pakken de georganiseerde misdaad multidisciplinair aan. Geldstromen kunnen bewijs opleveren voor misdrijven. Criminelen zijn hun luxebezittingen nu kwijt als ze niet kunnen aantonen dat die legaal zijn verkregen. Dat heeft de rechter onlangs bepaald.'

Criminelen hebben het justitie de laatste jaren niet erg moeilijk gemaakt, vindt Spong. 'Er is op een knullige manier geld witgewassen. Opbrengsten van criminele activiteiten zijn redelijk open en bloot geïnvesteerd, onder de ogen van opsporingsdiensten. Dan speel je Russische roulette.'

Nieuwe opsporingsmogelijkheden of niet, justitie heeft het lang laten zitten, vindt hoogleraar Tak. 'Het is onbegrijpelijk dat mensen als Willem Holleeder zo groot konden worden. Justitie heeft hem veel te soft aangepakt. Als hij wordt veroordeeld, is dat een van de eerste successen in de strijd tegen de top van de criminele wereld. Maar dan moeten ze hem wel compleet financieel uitkleden. Dat is het enige dat echt werkt.'